

Häckande våtmarksfåglar i/vid anlagda vatten i Norrtälje kommun 2022

Text: Bill Douhan

Sammanfattning

Under 2022 genomförde Roslagens Ornitologiska Förening (ROF) en inventering av häckande fåglar i anlagda vatten i Norrtälje kommun. Fågelarter som eftersöktes var sådana som häckar i, eller i anslutning till, dessa vatten (tättingar undantagna). Inventeringen blev i stort sett heltäckande (> 90 %). Även om de anlagda vattnen i de allra flesta fall bara besöktes vid ett tillfälle, ger resultatet av inventeringen ändå en bra bild av vilka arter, och i vilka antal, som där fanns.

Av de totalt 62 anlagda vatten som besöktes registrerades minst någon art i 58 av dem. Antalet arter som påträffades var 34 och av dessa anses här 26 som åtminstone sannolikt häckande, resterande som tillfälligt rastande individer. Av de häckande arterna var det gräsand (43), knipa (34) och sångsvan (25) som noterades i flest anlagda vatten. I särklass talrikast av dessa var gräsand med 185 inräknade hanar, medan knipa bokfördes med 58 hanar. Andra talrikt förekommande (≥ 100 individer) arter var grågås (141 i 12 vatten), sothöna (109 i 20) och skrattmå (162 i 5).

Svarthakedopping, den art som vi ofta i första hand förknippar med anlagda vatten, hittades i 17 av dem med totalt 27 par och sex udda individer, varav flera kan ha varit en del av ett häckande par. Detta var ett resultat i nivå med det förväntade.

Smådopping hittades i så många som elva anlagda vatten (sju par och åtta individer) - ett oväntat positivt resultat.

Sjutton par och sju hanar av **snatrand** fördelade på tolv vatten var även det fler än väntat.

Inventeringen visar också att det finns ett samband mellan de anlagda vattens storlek och hur många arter (och individer) som registrerades i dem. Ett stort vatten hyser vanligtvis fler individer, men även fler arter. Särskilt bra tycks ett anlagt vatten kunna vara om det tillkommit genom i huvudsak dämning (inte grävning), har ett varierat vattendjup, stränder med lågvuxen vegetation samt om det finns öar för fåglar att häcka på. Nyligen anlagda vatten har vanligtvis fler fåglar än sådana som hunnit bli äldre.

Kommunens sjöar – minskande antal häckande sjöfåglar

Norrtälje kommuns yta består till stor del av vatten. Det är inte bara den stora skärgården, här finns också många sjöar av såväl skiftande storlek som karaktär. Trots de många sjöarna är det få av dem som kan anses vara rika på häckande sjöfåglar. Tillgången på fåglar har också minskat stadigt under senare årtionden. Frågan är om det i nuläget finns någon sjö som kan betecknas som "fågelsjö" om vi med detta avser en sjö som har såväl många häckande arter som individer. Visst finns det sjöar som hyser ett relativt stort antal häckande par av någon eller några få arter, till exempel storlom i Erken och skäggdopping i Skedviken, men dessa två är undantag som för övrigt har många par i kraft av deras storlek. Det är få mindre sjöar som kan anses ha en någorlunda rik häckfågelfauna. Möjliga exempel på detta är Kundbysjön, Väsbybjön och Blåkaren.

Vi vet relativt väl vilka fågelarter som häckar i kommunens sjöar, men vi har i nuläget liten kunskap om deras numerär. Med några få undantag finns det efter 1970-talet inga fakta som bygger på genomförda inventeringar. Vi vet trots det att det stora flertalet av sjöarna har få häckande sjöfåglar.

Anlagda vatten

Trots att det finns många sjöar i kommunen, har det sedan slutet av 1900-talet anlagts ett stort antal konstgjorda vatten. Dessa benämns vanligtvis "viltvatten", det vill säga vatten som skapats för att gynna fågel- och annat djurliv. Detta ofta för att öka tillgången på jaktbart vilt. De flesta har anlagts på privat initiativ och på egen mark. Det finns dock även anlagda vatten som tillkommit av andra skäl; till exempel golfbane- och reningsverksdammar samt "gädd- och kräftvatten". Gemensamt för många av dem, oavsett varför de har tillkommit, är att de är grunda samt små till ytan. Många har tillkommit genom dämning, andra genom grävning eller som en kombination av dessa tillvägagångssätt. Oavsett syftet med dem benämns de vanligtvis som "viltvatten".

Anlagda vatten har således, med allt eftersom stigande antal, funnits i flera årtionden och vi har med åren kommit till insikt om vilken betydelse de kan ha för fågellivet. Även om också helt små vatten kan ha häckande fåglar, tycks det ändå vara så att de större är mer fågelrika och, framför allt, har fler arter som häckande. Viktigt i detta sammanhang är att de har öar för fåglar att häcka på och att stränderna inte är helt igenvuxna med träd och annan högvuxen vegetation.

Även om anlagda vatten, i förhållande till sin storlek, ofta är mer fågelrika än flertalet sjöar i kommunen, är det sammantaget ändå inte så många par som häckar i dem. De har dock en avgörande betydelse för några arter som nätt och jämt finns som häckande i kommunens sjöar. Det vet vi utifrån en inventering som genomfördes i Uppland åren 2011–2013.

Inventeringen 2022

ROF beslutade att genomföra en inventering av häckande våtmarksarter i och i anslutning till viltvatten i Norrtälje kommun under häckningssäsongen 2022. Målsättningen var att besöka alla anlagda vatten (>0,5 ha) och ta reda på vilka arter som häckade samt, i möjligaste mån, med hur många par. Eftersom inventeringen skulle utföras av föreningens medlemmar, som med egna bilar skulle ta sig till de anlagda vattnen, ansökte ROF om ekonomiska medel från Alvins fond för att täcka upp bensinkostnaden. Denna ansökan fick ett positivt bemötande så till vida att föreningen erhöll ett bidrag.

Planering inför inventeringen

Vi hade inte någon formell förteckning över anlagda vatten i kommunen inför årets inventering, men vi hade ändå god kunskap om vilka som finns och var de är belägna. Det stora flertalet var kända som en följd av den inventering av anlagda vatten som genomfördes i Uppland åren 2011–2013. Nya vatten har tillkommit därefter, men vi hade kännedom om även flertalet av dessa. Under vintern 2021/2022 gjordes en lista över samtliga av oss kända anlagda vatten och dessa fördelades sedan på ett antal intresserade medlemmar. Dessa hade sedan som uppgift att utföra inventeringsarbetet under sensvåren 2022.

Metodik

Inventeringsinsatsen skulle i första hand utföras under perioden 7–31 maj. Eftersom flertalet anlagda vatten inte är så stora och därför ofta lättöverskådliga, bedömdes det vara tillräckligt med ett besök för att fastställa vilka arter som häckade och med ungefär hur många par. I de fall där det eventuellt krävdes flera besök, var det upp till inventeraren att avgöra detta. Besöket/-en skulle i första hand göras vid för uppgiften lämpligt väder, men det fanns inga krav att viltvattnen skulle besökas vid någon särskild tid på dygnet.

Det som skulle redovisas var antalet observerade par samt antalet övriga hanar av varje art. För arter där det inte är möjligt att skilja hane och hona från varandra (alla arter utöver änder och brun kärrhök) skulle istället antalet individer (utöver par) bokföras.

Resultat

Med några få undantag besöktes alla av oss kända anlagda vatten vid årets inventering. Det stora flertalet inventerades under den påbjudna tidsperioden, 7–31 maj, medan övriga kontrollerades dagarna närmast innan respektive efter. Sammantaget var det 62 anlagda vatten (se Karta 1) som blev inventerade på ett godtagbart sätt. I och i omedelbar anslutning till dessa registrerades totalt 35 våtmarksarter (se Tabell 1), samtliga sådana som vi hade förväntat oss att kunna finna. Av dessa var det 26 som vi tror häckade, medan övriga åtta troligen var rastande fåglar. Nedan följer en redovisning av alla 34 arter och deras förekomst.

Tabell 1. Antalet registrerade par och hanar/*individer* i 62 anlagda vatten i Norrtälje kommun 2022 (**A** = antal vatten med förekomst, **B** = Antal par och **C** = Antal hanar/*individer*). Arter med namn i fet stil = Arter som bedömdes som häckande.

	A	B	C
Storlom	2	2	0
Smådopping	11	7	8
Skäggdopping	1	0	2
Gråhakedopping	2	3	1
Svarthakedopping	17	27	6
Gråhäger	4	0	4
Knölsvan	1	0	1
Sångsvan	25	21	5
Grågås	12	22	97
Kanadagås	6	6	1
Vitkindad gås	1	0	6
Bläsand	1	1	0
Snatterand	12	17	7
Kricka	23	12	29
Gräsand	43	44	141
Årta	1	0	1
Skedand	4	3	5
Vigg	4	12	2
Knipa	34	38	20
Storskrake	3	3	2
Brun kärrhök	6	1	5
Vattenrall	1	0	3
Rörhöna	3	1	4
Sothöna	20	46	17
Trana	16	8	9
Tofsvipa	10	22	18
Mindre strandpipare	1	1	0
Enkelbeckasin	4	0	14
Rödbena	4	1	5
Skogssnäppa	22	1	31
Drillsnäppa	2	2	0
Skrattmås	5	68	26
Fiskmås	9	35	13
Silltrut	1	1	0
Fisktärna	7	15	6
Summa:		417	487

Storlom

Storlom är en art som vi normalt inte kan förvänta oss att finna i ”viltvatten”, det vill säga sådana som skapats för att gynna fågellivet. Särskilt om de är, som flertalet, små till ytan. Arten kan dock finnas i andra av människan anlagda vatten om de är större till sin utbredning. Det finns två exempel på detta från årets inventering. Båda är vatten som kommit till som följd av täktverksamhet, grus (sydost Sanda, Riala) respektive torv (Jägarmossen, Rimbo), som bedrivits under grundvattennivån. När respektive verksamhet så småningom avslutades, återtog grundvattnet sin ursprungliga nivå varvid dessa vatten bildades. De är båda förhållandevis stora och det finns öar i dem för storlommen att häcka på. Därtill har fisk planterats in i dem.

Vid den förra inventeringen fanns ett häckande par även i Vadsjön (Häverö). Denna lokal är, trots sitt namn, även den ett större anlagt vatten (cirka sju ha) som har funnits sedan åtminstone 1970-talet. Vadsjön har med åren blivit allt mer lik en sjö till sin karaktär. Även här finns det fisk och öar för paret att häcka på.

Smådopping

Arten har ökat generellt i landet under senare år, sannolikt mest en följd av att vintrarna blivit allt varmare. Smådoppingen behöver öppet vatten för att kunna övervintra, men den flyttar ofta inte längre än absolut nödvändigt. En kall vinter, särskilt om den börjar sent, gör att många inte överlever när isen plötsligt lägger sig. Senare års milda vintrar har gjort att allt fler har rapporterats även i Uppland under denna årstid, samtidigt som antalet konstaterade häckningar också blivit fler.

Årets inventering visade som väntat att smådoppingen blivit vanligare även i Norrtälje kommun. Arten bokfördes med sammanlagt sju par och åtta individer på elva lokaler, vilket kan jämföras med vardera ett par i två anlagda vatten vid den föregående inventeringen. Utöver anlagda vatten med vardera ett eller två par, noterades tre individer i ett större och det ansågs som troligt att var och en representerade ett par. Det är inte heller uteslutet att de tre vatten med vardera en smådopping i själva verket utgjorde par. Arten är svår att inventera då den ofta håller sig väl dold i vegetationen. Det gäller även mycket små anlagda vatten, men något som underlättar är att smådopping ofta avslöjar sin närvaro med sitt spelläte. Detta är för övrigt något som två av inventerarna har använt sig av vid inventeringen. Genom att spela upp artens spelläte, har de fått osynliga individer att röja sin förekomst. Eftersom alla elva lokaler med smådopping förefaller passa arten väl, antar vi här att även enstaka individer representerade vardera ett par. Det innebär att vi tror på 15 häckande par.

Samtliga elva anlagda vatten med smådopping är små eller medelstora och det är sannolikt i första hand till sådana som arten söker sig. Att den företrädesvis hittades i mindre vatten, kan dock delvis bero på att smådopping är svår att inventera och att det är lättast att konstatera förekomst i dessa. Årets 15 par får ses som ett minimiantal. Det fanns troligen ytterligare några par i andra vatten där den inte sågs vid inventeringstillfället. Gissningsvis fanns det 15–20 par i kommunens anlagda vatten 2022. Smådoppingen har troligen aldrig tidigare varit så talrik i kommunen som den för närvarande är.

Skäggdopping

I motsats till smådopping och svarthakedopping häckar normalt inte skäggdopping i anlagda vatten, men enstaka par kan göra det åtminstone tillfälligt om lokalen är tillräckligt stor och innehåller fisk. Vid årets inventering var det bara i det stora anlagda vattnet vid Värnberg (Roslags-Bro) som arten observerades. Här sågs två individer, men det är oklart om de häckade. De kan ha varit här på tillfälligt besök från den närbelägna Värnbergssjön. Även vid den förra inventeringen sågs en individ här, därtill en rastande också i Jägarmossen.

Gråhakedopping

Vid den förra inventeringen anträffades gråhakedopping i fyra anlagda vatten, men denna gång i bara två: två par och en individ vid Nässja (Närtuna) samt ett vid Karby (Estuna). Även om det troligen var tre par vid Nässja var årets resultat ändå sämre än väntat då arten har ökat i Uppland under senare tid. Båda dessa vatten hade dock arten som häckande även vid den förra inventeringen med ett par vardera. Däremot fanns det således inga gråhakedoppingar denna gång i Jägarmossen respektive den södra slamdammen nordväst om Hallstavik (Edebo), det vill säga lokaler som hade förekomst för tio år sedan.

Svarthakedopping

Även om det är relativt många arter som kan häcka i anlagda vatten, är det kanske främst svarthakedopping som vi förknippar med dessa och som vi hoppas att få se när vi besöker ett sådant. Spontanrapporteringen som kan hämtas främst från Artportalen visar också att arten under senare år har observerats i många av de anlagda vatten som finns i kommunen. Det är något som resultatet av denna inventering styrker. Sammantaget hittades 27 par och fyra individer i 15 anlagda vatten samt vardera en individ i ytterligare två vatten. Flest par, sex, noterades i ett nyanlagt vatten sydost Östra Ledinge (Skederid), medan golfbanedammen vid Skogstorp (Roslags-Bro) hade fyra. Därtill fanns det ytterligare två respektive en individ på dessa lokaler. Minst tre par fanns i det likaledes nya anlagda vattnet vid Byle (Malsta). Två par hittades i fyra vatten och resterande hade således ett par vardera. Även om årets inventering inte var fullt ut heltäckande ger den ändå en god bild av artens förekomst i kommunens anlagda vatten. Ytterligare några par fanns troligen. Sannolikt fanns det totalt i storleksordningen 30–40 par 2022.

Vid den förra inventeringen registrerades sammanlagt 37 par och två individer i 19 anlagda vatten, vilket således var klart fler jämfört med årets insats. Detta trots att åtta par tillkommit på fyra lokaler som inte existerade för tio år sedan. Det betyder att antalet par i anlagda vatten som hade arten vid den föregående inventeringen i stort sett har halverats, från 37 till 19, till i år. Åtta av de 19 vatten som då hade svarthakedopping, saknade nu närvaro av arten, medan fyra som då inte hyste den, nu tillsammans hade fem par.

Vi kan alltså konstatera en viss minskning av svarthakedopping i anlagda vatten under den senaste tioårsperioden (15 procent om vi utgår från att de ensamma fåglarna ingår i ett par). Den stora förändringen är dock att svarthakedoppingen (i likhet med flera andra inventerade arter) föredrar nyanlagda vatten (se diskussion under rubriken ”**Anlagda vattens ålder och deras relevans för häckande fåglar**”).

Tabell 2. Antalet par (antal individer) svarthakedopping i viltvatten i Norrtälje kommun vid inventeringar 2011–2013 respektive 2022

	2011-13	2022
1. Addarsnäs SO (Länna)	-	2
2. Backas (Husby-Sjuhundra)	3	2
3. Bergby V (Malsta)	2	(1)
6. Byle (Malsta)	-	3
12. Håknäs (Vätö)	1	0
15. Jägarmossen (Rimbo)	1	0
16. Karby OSO (Estuna)	3	0
18. Lillträsket (Vätö)	1	1
19. Lumpland (Häverö)	1	0
20. Länsmansgården Nysättra (Vätö)	1	0
23. Mälby ONO (Väddö)	-	1
28. Nybyn SV (Husby-Sjuhundra)	5	1
30. Nässja (Närtuna)	1	0

	2011-13	2022
35. Sandbacken nya (Söderby-Karl)	1	0
38. Simlom SO (Husby-Sjuhundra)	1	1
41. Skogstorp (Roslags-Bro)	5	4(1)
43. Slamdammen norra (Edebo)	0	(1)
45. Sundsta NO (Husby-Sjuhundra)	2	0
46. Sötvattendamm södra Grisslehamn (Väddö)	0	2
47. Sötvattendamm norra Grisslehamn (Väddö)	1	1(1)
50. Tullen N (Edebo)	0	1
53. Vadsjön (Häverö)	0	1
57. Värnberg (Roslags-Bro)	5(2)	0
59. Östra Ledinge SO (Skederid)	-	4(2)
60. Östra Ledinge SV (Skederid)	1	2
61. Överlöpe (mellersta) (Vätö)	1	0
62. Överlöpe (östra) (Vätö)	1	1
Totalt	37(2)	27(6)

Gråhäger

Vardera en individ sågs vid fyra viltvatten. I samtliga fall var det fåglar på tillfälligt besök som inte häckade där. Arten tillhör således inte häckfågelfaunan vid kommunens anlagda vatten.

Knölsvan

En hane sågs i det anlagda vattnet vid Sundsta golfbana (Husby-Sjuhundra), men det fanns i övrigt inga tecken på häckning. Det var den enda observationen av arten vid denna inventering. Vid den föregående fanns vardera ett par, alternativt en individ, vid tre av de största viltvatten, men inte heller då som häckande. Av allt att döma häckar arten inte i kommunens anlagda vatten. Kanske skulle något par kunna försöka etablera sig i ett av de största, men risken är stor att de i så fall blir bortdrivna att ett sångsvanpar som troligen också skulle vilja häcka på samma plats.

Sångsvan

Vardera ett med säkerhet häckande par (= ruvande) hittades i tolv viltvatten och revirhävdande par i ytterligare nio. Därtill noterades arten med en individ i fyra andra vatten där häckning kan ha ägt rum utan att den (ruvande) partnern sågs. Vid den förra inventeringen registrerades tre med säkerhet häckande par och sex revirhävdande. Sångsvanen har med andra ord ökat rejält som häckande i våra viltvatten i takt med en mycket stor generell ökning av beståndet. Arten häckar dock företrädesvis i sjöar, men då lediga sjöar att etablera sig i har blivit allt färre, har par istället slagit sig ned i viltvatten. Några av de viltvatten där sångsvan konstaterats häcka är dock så små att det kan vara svårt för paret att få ungarna på vingarna där. Det är därför inte direkt ovanligt att ett par har sitt bo i ett litet vatten och att paret, efter att ungarna kläcks, vandrar med dem längs utloppsdiket till närmaste sjö där familjen sedan tillbringar resten av häckningssäsongen.

Grågås

Grågås hittades i tolv anlagda vatten, men säkerställd häckning noterades i bara två av dem. Eftersom paret gömmer sitt bo väl är det normalt först när ungarna lämnat boet som häckning kan fastslås. Häckning har därför med stor sannolikhet förekommit i fler än dessa två. Därtill är de vuxna svåra att se när de häckar, vilket gör att arten kan ha förekommit i fler än dessa

tolv vatten. Vid den förra inventeringen påträffades grågås i bara tre viltvatten. Arten har således ökat rejält sedan dess och det gäller för övrigt även i kommunens sjöar.

För att ett anlagt vatten skall passa att häcka i, skall det gärna vara relativt stort och ha öar, eller vegetation, för paret att bygga sitt bo i. Det skall också vara omgivet av mest öppna marker. Uppfylls dessa krav, kan dock flera par häcka vid samma vatten. Enstaka par tycks ibland kunna slå sig ned även vid en liten vattensamling som inte är omgärdad av skog.

Kanadagås

I motsats till grågås häckar kanadagås gärna i viltvatten, även sådana som är ganska små och omgivna av skog. Arten tycks dock vara helt beroende av att det finns en ö att bygga boet på. Vid årets inventering påträffades vardera ett par i bara sex viltvatten, vilket kan jämföras med de 14 som hade arten vid den föregående. Att kanadagåsen tycks ha försvunnit från åtta av dessa 14 beror i flera fall på att sångsvanen nyligen har etablerat sig i dem. Ett sångsvanpar tolererar normalt inte att andra av vare sig sin egen art eller gäss finns i reviret.

Vitkindad gås

Med undantag för sex individer i det anlagda vattnet vid Senneby (Väddö) påträffades inga andra vitkindade gäss. I samma vatten fanns fem individer även vid den förra inventeringen och även då saknades arten vid övriga vatten. Vid båda tillfällena var det med stor sannolikhet frågan om rastande fåglar som inte häckade där. Arten häckar på öar längs kusten, bland annat utanför Väddö, men tycks inte finnas som häckande i kommunens inland.

Bläsand

Den enda observationen av bläsand var ett par i "gäddvattnet" uppströms Norsviken (Roslags-Bro) den 10 maj. Med stor sannolikhet var det ett par som rastade tillfälligt innan de drog vidare mot mer nordliga trakter för att häcka. Det som talar för detta är att arten veterligen inte tillhör kommunens häckfågelarter. Även om enstaka häckningar inte helt kan uteslutas, är det mer troligt att en sådan skulle äga rum i en sjö eller möjligen i skärgården.

Snatterand

Snatterand anträffades i tolv anlagda vatten med sammanlagt 17 par, sju hanar och fem honor. Flest, sex par, fanns vid Värnberg, men även den södra slamdammen nordväst Hallstavik hade förhållandevis många (ett par, två hanar och fem honor). Flertalet anlagda vatten med förekomst tillhör de större till ytan och är belägna i mer öppna marker, men enstaka par kan påträffas även i små vatten. Vid den förra inventeringen registrerades snatterand endast vid Värnberg och även då med sex par.

Snatterand har ökat kraftigt under de senaste tio åren. Det gäller inte bara i viltvatten utan också i kommunens sjöar. De bakomliggande orsakerna till detta är oklara. När det gäller vattnet vid Värnberg kan nämnas att det är anlagt strax intill Värnbergssjön, en sjö som redan före den föregående inventeringen ofta hade anmärkningsvärt många snatteränder under våren. Mycket talar för att snatteränder rör sig mellan sjön och det anlagda vattnet. Varför det sedan länge funnits många snatteränder i Värnbergssjön, och inte i andra sjöar, är fortfarande okänt.

Kricka

Tolv hanar i par samt ytterligare 29 hanar hittades i totalt 23 anlagda vatten. Flest, två par och sex hanar, sågs i den södra slamdammen nordväst Hallstavik. I övrigt fanns inte fler än tre hanar i något av de övriga vattnen. Kricka hittades i såväl de minsta som i de största av dem. Arten är svårinventerad vilket innebär att det erhållna resultatet rimligtvis är klart lägre än det

verkliga antalet. Detta trots att några av de bokförda individerna kan ha varit rastande fåglar som inte häckade där de för tillfället uppehöll sig.

Vid den förra inventeringen påträffades kricka med ett par och 13 hanar i sammanlagt sex anlagda vatten. Det innebär att i stora drag tre gånger så många hittades vid årets inventeringsinsats. Huruvida arten generellt har ökat i samma omfattning eller om fler rastande fåglar ingick i årets inventering är dock okänt. Inventeringsmetodiken var densamma vid båda inventeringarna.

Gräsand

Det var som väntat gräsand som registrerades i flest anlagda vatten, och i störst antal, av alla arter. Hane, i par eller ensam, påträffades i 43 av 60 besökta vatten och sammanlagt inräknades 185 hanar, varav 44 i par. Minst 15 noterades på tre lokaler: 29 vid Sundsta, 18 i ett anlagt vatten sydost Addarsnäs (Länna) samt 15 i ”gäddvattnet” vid Norsviken. Arten fanns i alla typer av anlagda vatten, stora som små, men också oavsett om de är anlagda på öppna marker eller helt omslutna av skog.

Vid inventeringen för tio år sedan inräknades totalt 109 hanar i 39 viltvatten. Det innebär en ökning i antal hanar med nära två tredjedelar, men också att antalet vatten med förekomst nu ändå bara var tre fler. Det får således ändå anses som oklart om gräsanden har ökat så mycket som årets resultat antyder. Vi nöjer oss tills vidare med att konstatera att gräsand fortfarande är den talrikaste av alla våtmarksarter i kommunens anlagda vatten.

Vid Sundsta viltvatten fanns förutom de gräsänder som rapporterats som spontant uppträdande 190 inplanterade individer. Dessa matas via foderautomater och uppträder i huvudsak i sammanhållna flockar.

Stjärtand

Utifrån tidigare kunskap om stjärtand förefaller det ytterst osannolikt att arten skulle häcka i viltvatten i kommunen. Det var därför inte oväntat att den inte påträffades vid årets inventering. Att arten ändå nämns här beror på att en hane sågs vid Värnberg vid den förra inventeringen, men det var sannolikt en rastande fågel.

Årta

Vid ett besök vid ”gäddvattnet” uppströms Norsviken i början av juni, det vill säga efter inventeringsbesöket och den stipulerade tiden för inventeringen, sågs en hane här. Det fanns i övrigt inga indikationer på häckning och det är inte heller troligt att något häckningsförsök ägde rum.

Skedand

Även om skedand ibland påträffas i ”viltvatten” som är grunda och anlagda på öppna marker, fanns det inga uppgifter från tidigare som indikerar att arten kan ha häckat i ett sådant. Vid årets inventering registrerades den på fyra lokaler: fem individer i ”våtmarken” vid Tomta (Rådmanö), ett par i ”gäddvattnet” vid Norsviken, en hane i ett nyanlagt vatten sydost Östra Ledinge samt ett par i Hållviks nyanlagda viltvatten. I de tre senare var det sannolikt individer på tillfälliga besök, men vid Tomta sågs senare en hona åtföljd av sju ungar. Vi vet att skedand häckar med flera tiotal par i skärgården, men det är mycket sällan en häckning rapporteras från inlandet. Den grunda våtmarken vid Tomta var dock den lokal som borde passa arten bäst av alla anlagda vatten.

Vid den förra inventeringen observerades vardera ett par vid två andra vatten, dels ett vid Rådmanby (Rådmanö) och dels det vid Senneby. Båda är anlagda i öppna marker nära kusten. Med stor sannolikhet var dessa par högst temporära gäster som inte häckade här.

Brunand

I likhet med stjärtand är det inte troligt att brunand skulle häcka i ett anlagt vatten, men likväl noterades en hane av även denna art vid Värnberg under den förra inventeringen. Rimligtvis även den en rastande fågel.

Vigg

Inte heller vigg kan vi förvänta oss som häckande i något anlagt vatten, men som rastande om vattnet är lite större och gärna beläget nära kusten. Arten noterades på fyra lokaler med totalt tolv par och två hanar. Sju av dessa par rastade vid Svartmyren (Väddö) och fyra vid Värnberg. Även vid den förra inventeringen anträffades arten i fyra anlagda vatten, sammantaget nio par och tre hanar. Vigg är sedan länge en mycket fåtalig häckfågel i kommunens inland.

Knipa

Knipa var som väntat den and som efter gräsand förekom i flest anlagda vatten och i sammanlagt störst antal. Par eller enstaka hanar, 38 respektive 20, sågs i 34 viltvatten, medan hona/honfärgade fanns i ytterligare 11. Motsvarande resultat vid den föregående inventeringen var 15 par och 33 hanar i totalt 24 vatten. Av detta kan man dra slutsatsen att knipen fortfarande är ganska vanligt förekommande i anlagda vatten, möjligen har den minskat något under de senaste tio åren.

Storskrake

Två par och två hanar födosökte i "gäddvattnet" vid Norsviken den 10 maj. Därutöver noterades ett par i Vadsjön (Häverö) samt en hona vid Tomta. Vid den förra inventeringen hittades arten på en lokal: ett födosökande par vid Rådmanby. Det finns fortfarande ingenting som tyder på att storskrake tillhör de anlagda vattnens häckande fågelarter.

Brun kärrhök

Brun kärrhök sågs vid sex vattensamlingar under årets inventering. Vid ett av dessa sågs ett bobyggande par och häckning kan anses som åtminstone möjlig på ytterligare tre. Dessa fyra lokaler tillhör alla de större och det förefaller finnas tillräckligt med bladvass, eller annan högvuxen vegetation, att bygga ett bo i. Häckning är således trolig på en lokal, men möjlig (om än inte trolig) på ytterligare tre.

Vattenrall

Även med kännedom om att vattenrall är en ytterst svårinventerad art, togs den med vid denna inventering. Att få se en vattenrall hör till undantagen och det är sällan den låter höra av sig. Vi kan för övrigt på goda grunder anta att det är få anlagda vatten som hyser arten. Vid årets inventering registrerades den, men inte vid den förra, men endast på en lokal. Vid den södra slamdammen nordväst om Hallstavik, den lokal där arten var mest väntad att finna, hördes tre olika individer. Hördes det tre fanns det säkerligen fler.

Rörhöna

Även rörhöna är en doldis, men inte fullt lika svår att fastställa närvaro av som vattenrall. Även om det är svårt att veta hur vanlig den är, råder det inga tvivel om att den är mycket fåtalig i kommunen. Vid årets inventering hittades rörhöna på tre lokaler: tre individer vid Tomta, ett par i ett anlagt vatten vid Mälby (Väddö) samt en individ i den gamla sötvattdammen i Grisslehamn. Resultatet av den förra inventeringen var än sämre: ett par i ett litet vatten vid Östra Ledinge. Troligen har rörhöna undgått uppmärksamhet på några

lokaler vid båda inventeringstillfällena, men det råder inga tvivel om att den är ovanlig i våra viltvatten.

Sothöna

Sammantaget registrerades 46 par och 17 individer fördelade på 20 viltvatten. Flest, nio par, fanns i det anlagda vattnet vid Karby (Estuna), medan våtmarken vid Tomta hade åtta och vattnet vid Byle sex. Dessa tre är alla anlagda på tidigare betad mark och är fortfarande omgivna av sådan.

Vid den förra inventeringen inräknades 59 par och fem individer vid 17 anlagda vatten. Det är ingen större skillnad jämfört med årets, men om vi beaktar att lokalerna vid såväl Tomta som Byle inte fanns vid den förra inventeringen, tycks det som om arten har minskat under senare tid. Så är det nog då sothönan har reducerats i antal i såväl sjöar som i skärgården under dessa år.

Trana

Förekomst av trana i par eller enstaka individ noterades i 15 anlagda vatten varav flertalet är små och anlagda i skogsmark. Även om trana är en av våra största fåglar är den ganska svår att konstatera närvaro av under häckningstid. Den ruvande fågeln ligger ofta väl dold, medan den andra smyger omkring i grannskapen. Det råder således inga tvivel om att arten fanns vid flera viltvatten utan att bli upptäckt. Vid den förra inventeringen påträffades par eller enstaka individ på sju lokaler. Tranan har ökat kraftigt som häckfågel i kommunen sedan åtminstone 1970-talet och det förefaller som om den blivit än vanligare under de senaste tio åren.

Tofsvipa

Tofsvipa associerar vi inte i första hand med vatten utan mest med åker- och ängsmark. Arten häckar dock gärna på öppna strandängar och det är på sådana vid anlagda vatten som den kan finnas. Vid årets inventering registrerades totalt 22 par och 18 individer i anslutning till tio anlagda vatten. Sex av dessa vatten är nya och anlagda på, eller i anslutning till, tidigare odlad eller betad mark. Det var på stränder med kortvuxen vegetation och på angränsande öppna marker som tofsviporna uppehöll sig. Ibland har det varit svårt att avgöra om de skulle föras till det anlagda vattnets häckfåglar eller om de bara var där för att söka föda.

Vid den förra inventeringen hittades bara fem par fördelade på tre anlagda vatten. Att det var så många fler denna gång beror på att flertalet noterades vid vatten som inte fanns då. Endast två par och nio individer hittades nu vid anlagda vatten som fanns redan då. Mycket talar för att arten häckar vid anlagda vatten under de första åren efter anläggandet och att de senare försvinner i samband med att stränderna växer igen. Vi skall därför vara försiktiga med att eventuellt dra slutsatsen att tofsvipan har ökat i antal sedan den föregående inventeringen.

Mindre strandpipare

Mindre strandpipare häckar inte gärna vid typiska viltvatten, men kan slå sig ned i andra konstgjorda vatten om omständigheterna är de rätta. Vid årets inventering hittades ett par vid den numera vattenfyllda grustakten sydost Sanda (Riala). Paret häckade här på de vegetationsfria, sandiga stränderna kring den före detta takten. Vid den förra inventeringen påträffades vardera två par i likartad miljö vid dels Jägarmossen och dels sydväst om Slaktaren (Skederid).

Enkelbeckasin

Arten registrerades på fyra lokaler med som flest tio individer vid ett nyanlagt viltvatten vid Hållvik (Edsbro). Därtill två individer i våtmarken vid Tomta samt vardera en sydost Simlom (Husby-Sjuhundra) och vid Pårhusen (Lohärad). Arten är dock mycket svårinventerad vilket

innebär att det säkerligen fanns många fler individer vid ett flertal andra anlagda vatten i såväl skog som i mer öppna marker.

Rödbena

Rödbena noterades vid fyra anlagda vatten. Häckning med vardera ett par var trolig vid dels Tomta och dels sydost Östra Ledinge. Därtill sågs vardera en individ vid Värnberg och Vadsjön, men här var det troligen rastande fåglar på tillfälligt besök.

Skogssnäppa

Även om skogssnäppan inte häckar vid anlagda vatten, söker den sig gärna till dessa för att födosöka. Boplatsen är dock vanligtvis inte långt borta, utan går att hitta i deras närhet. Sammantaget registrerades 32 skogssnäppor vid 22 viltvatten. I särklass flest, nio individer, inräknades vid det nya viltvattnet vid Hållvik, men en viss dubbelräkning kan inte uteslutas. De var dock ovanligt många här. Vid den förra inventeringen påträffades arten med enstaka individer eller i par vid 13 vatten, det vill säga något färre lokaler jämfört med i år.

Drillsnäppa

I likhet med mindre strandpipare kan vi inte förvänta oss att finna drillsnäppa som häckande i traditionella viltvatten, men vid andra konstgjorda vatten med stränder som saknar högvuxen vegetation. Drillsnäppa påträffades denna gång med vardera två par på två lokaler och som väntat var det vid Jägarmossen respektive täkten sydost Sanda där lämplig biotop finns. På samma sätt hittades vardera två par på dessa lokaler vid den förra inventeringen.

Skrattmåsar

Säkerställda häckningar (ruvande fågel) registrerades i två anlagda vatten, dels 13 par vid Nässja och dels 55 par i den före detta grustäkten sydost Sanda. Båda lokalerna tillhör de till ytan största och samtliga måsar häckade kolonivis på befintlig ö i dessa vatten. Arten har häckat här även tidigare år. Därtill sågs 6–13 individer på ytterligare tre lokaler, men utan att häckning kunde anses som trolig. Möjligen med undantag för Jägarmossen (sju individer) där häckning har konstaterats tidigare år. Inga häckande par hittades vid den förra inventeringen. Man kan undra varför skrattmåsen häckar i anlagda vatten när den sedan länge är försvunnen som häckfågel i kommunens sjöar.

Fiskmåsar

Arten noterades vid nio viltvatten, men som säkert häckande vid bara fyra. Flest par, tolv, inräknades vid såväl Jägarmossen som vid Nässja, men nästan lika många (elva) fanns sydost Sanda. Därtill häckade ett solitärt par i Vadsjön. Fiskmåsar på övriga lokaler var troligen fåglar på tillfälligt besök. Vid den förra inventeringen registrerades arten på tio lokaler.

Silltrut

Silltruten häckar i stort sett uteslutande i skärgården. Några få häckningar förekommer på inlandslokaler, bl a i Mälaren och Råstasjön. Från Norrtälje kommun finns inga kända inlandshäckningar.

Ett par adulta silltrutar fanns tillsammans med en grupp av icke häckande fiskmåsar och skrattmåsar vid Nässja viltvatten. Det är högst osannolikt att fåglarna skulle häckat på den lokalen.

Fisktärna

Fisktärna häckar inte i små anlagda vatten, men kan göra det i vatten som är större till ytan och det finns ö att bygga bo på. Vid årets inventering noterades arten på sju lokaler, varav som häckande på tre: tolv par bland måsar sydost Sanda, minst två par i Jägarmossen samt ett par i Vadsjön. Vid övriga fyra vatten sågs enstaka individer (1–3) utan tecken på häckning. Resultatet av den förra inventeringen var konstaterade häckningar vid två av årets lokaler, dels åtta par i Jägarmossen och dels fyra par vid Sanda. I övrigt noterades vardera två födosökande individer på två lokaler.

Utvärdering

Nästan alla anlagda vatten i kommunen blev besökta vid årets inventering. Undantagen var två nyanlagda som vi inte hade kännedom om vid tidpunkten för inventeringen, men också två gamla som blev bortglömda. Med anlagt vatten avses här inte bara ”viltvatten” som i första hand tillkommit för att gynna fågel- och övrigt djurliv (bland annat för jaktändamål), utan också sådana som anlagts av andra skäl (golfbanedammar, avslutade täkter som vattenfyllda, ”gäddvatten” etc.). Den klart vanligaste typen av anlagt vatten är dock det vi ofta kallar för viltvatten.

Av totalt 62 besökta vatten registrerades åtminstone någon av de arter som ingick i uppdraget att inventera förekomst och antal av i samtliga med undantag för fyra. Dessa fyra är alla mycket små och borde kanske inte, i likhet med några andra som redan från början uteslöts av den orsaken (bland annat dammar för dagvattenuppsamling i Norrtälje), ha ingått i inventeringen.

Antalet arter som bokfördes i de övriga 58 anlagda vattnen varierade mellan 1 och 15. Flest, 15 arter, noterades vid ”gäddvattnet” uppströms Norsviken, medan Jägarmossen och den södra slamdammen NV Hallstavik hade vardera 13. Därutöver kan tolv arter vid våtmarken vid Tomta samt vardera elva vid Värnberg respektive sydost Östra Ledinge nämnas.

Tabell 3. Anlagda vatten i Norrtälje kommun som inventerades 2022 (se även Karta); typ av anlagt vatten, antal registrerade arter samt ansvarig inventerare (V = ”viltvatten”, K = ”kräftvatten”, T = f.d. torv/jordtäkt, R = reningsverksdamm, G = f.d. grustäkt, Go = golfbanedamm, Gä = ”gäddvatten” samt Ö = övrig).

1. Addarsnäs SO (Länna)	V	9	Ingrid Ehnström
2. Backas (Husby-Sjuhundra)	V	6	Bill Douhan
3. Bergby V (Malsta)	V	3	Ronny Carlsson
4. Bergby (Häverö)	V	3	Ronny Carlsson
5. Blötängen (Häverö)	V	3	Bosse Wennberg
6. Byle (Malsta)	V	8	Bill Douhan
7. Edeby O (Väddö)	V	2	Ronny Carlsson
8. Fixbyle (Fasterna)	V	6	Malgorzata Surminska
9. Fyrken (Estuna)	V/Ö	1	Magnus Bladlund
10. Gäddsjön NV (Edsbro)	V	3	Bill Douhan
11. Harka SO (Frötuna)	K	1	Bill Douhan
12. Håknäs (Vätö)	V	0	Bill Douhan
13. Hållvik (Edsbro)	V	7	Bosse W, Ronny C
14. Ilsholmen SV (Roslags-Bro)	V	4	Bill Douhan
15. Jägarmossen (Rimbo)	T	13	Bill Douhan
16. Karby OSO (Estuna)	V	6	Kristoffer Stighäll
17. Kvarnkärret (Söderby-Karl)	V	7	Bo Granberg
18. Lillträsket (Vätö)	V	6	Bill Douhan
19. Lumpland (Häverö)	V	6	Bill Douhan

20. Länsmansgården Nysättra (Vätö)	V	1	Bill Douhan
21. Lövsveden (Lohärad)	V	3	Ronny Carlsson
22. Myra SV (Ununge)	V	4	Bill Douhan
23. Mälby ONO (Väddö)	V	8	Ronny Carlsson
24. Mälby Svartmyren (Väddö)	V	3	Ronny Carlsson
25. Norrbyggeby NO (Fasterna)	V	2	Bill Douhan
26. Norrsjöflyna N (Roslags-Bro)	V	2	Bo Granberg
27. Norsviken SV (Roslags-Bro)	Gä	15	Bill Douhan
28. Nybyn SV (Husby-Sjuhundra)	V	6	Bill Douhan
29. Näs (Rö)	V	8	Bosse Wennberg
30. Nässja (Närtuna)	V	9	Ronny Carlsson
31. Pårhusen S (Lohärad)	V	8	Malgorzata Surminska
32. Risslingby S (Söderby-Karl)	R	2	Ronny C, Bosse W
33. Rådmanby (Rådmansö)	V/Ö	0	Bill Douhan
34. Sandbacken gamla (Söderby-Karl)	G/V	0	Bo Granberg
35. Sandbacken nya (Söderby-Karl)	T/V	3	Bo Granberg
36. Sanda SO (Riala)	G	9	Bill Douhan
37. Senneby (Väddö)	V	5	Bo Granberg
38. Simlom SO (Husby-Sjuhundra)	V	5	Bill Douhan
39. Sindvik ONO (Rådmansö)	V/Ö	1	Bill Douhan
40. Sindvik O (Rådmansö)	G/V	1	Bill Douhan
41. Skogstorp (Roslags-Bro)	Go	5	Magnus Bladlund
42. Slaktaren S (Skederid)	G	1	Magnus Bladlund
43. Slamdammen norra (Edebo)	Ö	6	Ronny Carlsson
44. Slamdammen södra (Edebo)	Ö	13	Ronny Carlsson
45. Sundsta NO (Husby-Sjuhundra)	V/Go	8	Ronny Carlsson
46. Sötvattendamm södra (Väddö)	V/Ö	2	Ronny Carlsson
47. Sötvattendamm norra (Väddö)	V/Ö	4	Ronny Carlsson
48. Tomta (Rådmansö)	V/Ö	12	Bill Douhan
49. Trehörningen SO (Lohärad)	G	2	Magnus Bladlund
50. Tullen N (Edebo)	V	5	Bill Douhan
51. Tutteboda Storängen norra (Skederid)	V	3	Bosse Wennberg
52. Tutteboda Storängen södra (Skederid)	V	4	Bosse Wennberg
53. Vadsjön (Häverö)	V	9	Bosse Wennberg
54. Vaxtunasjön NO (Länna)	V	4	Ingrid Ehnström
55. Veda (Väddö)	V	2	Bo Granberg
56. Vängsjön SO (Gottröra)	V	0	Ronny Carlsson
57. Värnberg (Roslags-Bro)	V	11	Magnus Bladlund
58. Östra Ledinge O (Skederid)	V	6	Bosse Wennberg
59. Östra Ledinge SO (Skederid)	V	11	Bosse Wennberg
60. Östra Ledinge SV (Skederid)	V	3	Bosse Wennberg
61. Överlöpe mellersta (Vätö)	V	1	Bill Douhan
62. Överlöpe östra (Vätö)	V	2	Bill Douhan

Anlagda vattens betydelse för fågellivet

Vid årets inventering registrerades 35 "våtmarksarter" vid eller i anslutning till anlagda vatten i kommunen (se Tabell 1). Av dessa var det åtta som troligen inte häckade medan alla övriga med sannolikhet gjorde det, dock i mycket skiftande omfattning. Flertalet av de 26 arter som häckade, förekommer också som mer eller mindre allmänna häckfåglar i sjöar och i skärgården. Det är egentligen bara en art, smådopping, som i kommunen har sin huvudsakliga förekomst i anlagda vatten. Även de i kommunens sötvatten häckande svarthakedoppingarna finns med få undantag i anlagda vatten, men arten finns numera också med minst lika många häckande par, troligen fler, i skärgården. I övrigt är det bara rörhöna och gråhakedopping som har en större andel av respektive mycket fåtaliga förekomst förlagd till anlagda vatten.

Även om anlagda vatten numera är relativt många i kommunen, har de ändå inte någon avgörande betydelse för fågellivet i stort. Sammantaget drygt 1 500 registrerade individer utgör bara några få procent av det totala antalet av dessa arter i kommunen. Det betyder dock inte att anlagda vatten inte har något positivt att ge lokalt där det finns få andra vattensamlingar. Ett nyanlagt vatten, som det vid Byle (Malsta), har givetvis stor betydelse för fåglar (och annat djurliv) lokalt, men är också positivt för människor som vistas i dess närhet. Det finns därför anledning att fortsätta anlägga fler vatten för att befrämja fåglar och annan fauna.

Anlagda vattens ålder och dess relevans för häckande fåglar

I artredovisningen ovan framkommer det att antalet individer av flera arter i anlagda vatten som fanns redan vid den förra inventeringen i många fall har minskat jämfört med då. Detta är i linje med tidigare kunskap om häckande fåglar i denna typ av vatten. Det tycks vara så att ett helt nytt anlagt vatten drar till sig fåglar redan från början, men att såväl antal arter som individer kulminerar redan efter några få år. Därefter sker ofta en snabb försämring i detta avseende. Detta förlopp tycks vara särskilt påtagligt för svarthakedoppingen.

Vad som ligger bakom detta är inte helt klarlagt, men det finns sannolikt flera faktorer som samverkar. Detta förlopp förefaller särskilt frekvent i anlagda vatten som tillkommit genom dämning av en sankäng eller annan öppen mark bevuxen med låg vegetation. Det har som förklaring föreslagits att det snart efter dämningen frigörs näringsämnen från den dränkta växtligheten samt förman och att detta gynnar en snabb tillväxt av insekter för fåglar att leva av. Därtill kan andra arter dras till de vattenväxter som snabbt växer till i grunt vatten och den fröbank som inledningsvis frigörs.

Fröbanken minskar dock snabbt och troligen är det så att de näringsämnen som inledningsvis frigjordes också hastigt reduceras och därför inte tillförs i samma mängd som i början. Detta är till nackdel för födotillgången för många fåglar. Att fisk sedan vandrar in, alternativt planteras in, i många anlagda vatten innebär konkurrens mellan dessa och en fågelart som svarthakedopping. Båda äter gärna av de insekter som finns. Att ett anlagt vatten som är grunt snabbt växer igen torde även det innebära en försämring för många fågelarter.

Det finns dock exempel på anlagt vatten där förhållandena inte tycks försämrats med åren. Ett exempel på detta är golfbanedammen vid Skogstorp (Roslags-Bro). Här häckar det inte så många arter, men antalet häckande par av svarthakedopping har sedan många år tillbaka hållit sig kring fyra till sex. Kanske beror detta på att det kontinuerligt tillförs näring från omgivande gräsmattor som av allt att döma gödslas regelbundet.

Vilken betydelse har ett anlagt vattens tillblivelse och utformning för fågellivet

Var och hur ett anlagt vatten har tillkommit har stor betydelse för såväl vilka arter som i vilka antal lokalen sedan inhyser. Det lättaste sättet att skapa ett är att uppföra en vall vid utloppsdiket från en redan blöt sankäng. Ett anlagt vatten av denna typ har dock ofta en levnadshistoria som den ovan beskrivna. Att skapa ett vatten genom att gräva under grundvattennivån är ett annat sätt som innebär en mer omfattande arbetsinsats. Ett sådant anlagt vatten tenderar därför att inte bli så stort och får av den anledningen en mer begränsad positiv betydelse för fåglar. Ett större sådant kan dock få ett rikt häckfågelliv. Ett bra exempel på detta är Jägar mossen (Rimbo). Detta vatten har tillkommit efter det att en täkt av torv under grundvattennivån avslutats och som genom denna verksamhet kommit att omfatta en förhållandevis stor yta (cirka 20 ha).

Ett anlagt vatten som är ganska stort och som tillkommit genom en kombination av dämning och grävning är kanske det optimala för fågellivet. Grävning innebär att djupare partier kan skapas samtidigt som den erhållna jorden kan användas inte bara för att bygga fördämningsvallen utan också för att skapa öar för fåglar att häcka på.

Intressekonflikt mellan fågelskydd och fiskevård

Gäddvattnet Norsviken är det anlagda vatten som hade flest fågelarter av de inventerade vattnen. Vattnet har primärt anlagts för utplantering av gäddyngel, ett angeläget fiskevårdande projekt. Vid en viss tidpunkt ska ynglen lämna "barnkammaren" i Norsviken, varvid vattennivån sänks. Risken är stor att fågelhäckningar spolieras när gäddvattnet töms på vatten. Det är av stor vikt att ornitologer och fiskevårdare tillsammans kommer fram till bästa möjliga tidpunkt för att tappa gäddvattnet på vatten.

Appendix. Registrerat antal par respektive hanar/individer i besökta anlagda vatten i Norrtälje kommun 2022.

Addarsnäs SO (Länna): svarthakedopping 2+0, sångsvan 0+1, grågås 0+8, snatterand 0+1, gräsand 5+13, knipa 2+2, trana 0+2, fiskmås 0+1 och fisktärna 0+1. **Backas** (Husby-Sjuhundra): svarthakedopping 2+0, sångsvan 1+0, grågås 1+0, gräsand 0+1, knipa 1+0 och sothöna 1+0. **Bergby** (Häverö): sångsvan 1+0, sothöna 3+0 och tofsvipa 1+0. **Bergby** (Malsta): smådopping 0+1, svarthakedopping 0+1 och gräsand 0+1. **Blötängen** (Häverö): 1+0, gräsand 1+0 och skogssnäppa 0+1. **Byle** (Malsta): smådopping 1+0, svarthakedopping 3+0, gråhäger 0+1, snatterand 2+0, gräsand 2+3, sothöna 6+0, tofsvipa 3+0 och skogssnäppa 0+1. **Edeby O** (Väddö): kricka 0+1 och skogssnäppa 0+1. **Fixbyle** (Fasterna): kricka 1+1, gräsand 4+1, knipa 1+0, sothöna 0+3, trana 1+0 och skogssnäppa 0+1. **Fyrken SO** (Estuna): gräsand 0+1. **Gäddsjön NV** (Edsbro): sångsvan 1+0, gräsand 0+1 och trana 1+0. **Harka SO** (Frötuna): gräsand 0+2. **Håknäs** (Vätö): tomt. **Hållvik** (Edsbro): sångsvan 0+1, kricka 0+1, gräsand 1+9, knipa 1+0, trana 0+1, enkelbeckasin 0+10 och skogssnäppa 0+9. **Ilsholmen SV** (Roslags-Bro): kricka 1+1, trana 1+0, tofsvipa 1+0 och skogssnäppa 0+2. **Jägarmossen** (Rimbo): sångsvan 1+0, grågås 0+11, snatterand 1+1, kricka 2+1, gräsand 3+3, knipa 4+3, brun kärrhök 1+0, sothöna 1+0, skogssnäppa 0+1, drillsnäppa 2+0, skrattmås 7+0, fiskmås 12+0 och fisktärna 2+0. **Karby SO** (Estuna): gråhakedopping 1+0, sångsvan 1+0, grågås 1+0, snatterand 1+0, gräsand 1+0 och sothöna 9+0. **Kvarnkärret** (Söderby-Karl): sångsvan 0+1, grågås 1+0, kricka 1+2, gräsand 2+2, knipa 1+0, tofsvipa 0+1 och skogssnäppa 1+0. **Veda** (Väddö): kanadagås 1+0 och knipa 0+1. **Lillträsket** (Vätö): svarthakedopping 1+0, sångsvan 1+0, kricka 1+0, gräsand 0+2, knipa 0+1 och brun kärrhök 0+1. **Lillträsket NO mellersta** (Vätö) gräsand 0+1. **Lillträsket NO östra** (Vätö): svarthakedopping 1+0 och kricka 1+0. **Lumpland** (Häverö): smådopping 2+0, sångsvan 1+0, kricka 0+2, gräsand 1+2, trana 1+0 och skogssnäppa 0+1. **Länsmansgården** (Vätö): gräsand 0+1. **Lövsveden** (Lohärad): snatterand 1+0, gräsand 0+8 och skogssnäppa 0+1. **Myra SV** (Ununge): kricka 0+1, gräsand 0+1, knipa 2+0 och trana 0+1. **Mälby ONO** (Väddö): smådopping 2+0, svarthakedopping 1+0, gräsand 1+2, knipa 5+0, brun kärrhök 0+1, rörhöna 1+0, sothöna 1+0 och skogssnäppa 0+1. **Svartmyren** (Väddö): kricka 0+1, vigg 7+0 och knipa 1+1. **Norrbyggeby NO** (Fasterna): sångsvan 1+0 och kricka 0+1. **Norrsjöflyna N** (Roslags-Bro): sångsvan 1+0 och knipa 0+1. **Norsviken SV** (Roslags-Bro): gråhäger 0+1, sångsvan 1+0, grågås 0+18, bläsand 1+0, snatterand 2+0, kricka 0+1, gräsand 3+12, årtä 0+1, skedand 1+0, vigg 1+0, knipa 1+0, storskrake 2+0, tofsvipa 6+0, skrattmås 0+13 och fiskmås 0+2. **Nybyn SV** (Husby-Sjuhundra): smådopping 1+0, svarthakedopping 1+0, sångsvan 1+0, grågås 1+0, gräsand 1+2 och sothöna 2+0. **Näs** (Rö): sångsvan 1+0, grågås 3+55, kanadagås 1+1, gräsand 1+1, knipa 3+0, tofsvipa 0+6, fiskmås 0+4 och fisktärna 0+3. **Nässja** (Närtuna): gråhakedopping 2+1, sångsvan 1+0, kricka 0+1, gräsand 1+4, sothöna 0+8, trana 1+0, skrattmås 13+0, fiskmås 12+0 och silltrut 1+0. **Pårhusen S** (Lohärad): gråhäger 0+1, sångsvan 1+0, gräsand 0+6, knipa 3+0, sothöna 1+0, trana 0+1, enkelbeckasin 0+1 och skogssnäppa 0+1. **Risslingby S** (Söderby-Karl): smådopping 0+1 och snatterand 1+0. **Rådmanby** (Rådmanö): tomt. **Sandbacken gamla** (Söderby-Karl): tomt. **Sandbacken nya** (Söderby-Karl): sångsvan 1+0, gräsand 0+1 och skogssnäppa 0+1. **Sanda SO** (Riala): storlom 1+0, kanadagås 1+0, gräsand

1+0, tofsvipa 1+0, mindre strandpipare 1+0, drillsnäppa 2+0, skratmås **55**+0, fiskmås **11**+0 och fisktärna **12**+0. **Senneby** (Väddö): sångsvan **1**+0, kanadagås **1**+0, vitkindad gås 0+6, kricka 0+1 och gräsand 0+3. **Simlom SO** (Husby-Sjuhundra): svarthakedopping 1+0, gräsand 0+1, trana 1+0, enkelbeckasin 0+1 och skogssnäppa 0+1. **Sindvik ONO** (Rådmansö): gräsand 0+2. **Sindvik O** (Rådmansö): skogssnäppa 0+1. **Skogstorp** (Roslags-Bro): svarthakedopping 4+1, snatterand 1+0, gräsand 0+2, knipa 1+1 och sothöna 3+0. **Slaktaren S** (Skederid): gräsand 0+1. **Slamdammen norra** (Edebo): svarthakedopping 0+1, snatterand 1+0, kricka 0+3, gräsand 0+1, knipa 6+2 och sothöna 1+0. **Slamdammen södra** (Edebo): smådopping 0+3, sångsvan 1+1, snatterand 1+2, kricka 2+6, gräsand 1+3, vigg 0+1, knipa 0+3, brun kärrhök 0+1, vattenrall 0+3, sothöna 0+1, trana 1+0, skogssnäppa 0+1 och skratmås 0+6. **Storängen norra** (Skederid): gräsand 3+2, fiskmås 0+1 och fisktärna 0+1. **Storängen södra** (Skederid): smådopping 0+1, gräsand 2+1, trana 0+1 och skogssnäppa 0+1. **Sundsta NO** (Husby-Sjuhundra): sångsvan 0+1, knölsvan 0+1, grågås 0+14, kricka 0+1, gräsand 7+22, brun kärrhök 0+1, sothöna 0+4 och trana 0+1. **Sötvattendammen södra** (Väddö): svarthakedopping 2+0 och knipa 1+0. **Sötvattendammen norra** (Väddö): smådopping 0+1, svarthakedopping 1+1, rörhöna 0+1 och sothöna 2+0. **Tomta** (Rådmansö): gråhäger 0+1, sångsvan **1**+0, grågås 0+2, kricka 0+1, gräsand 0+10, skedand **1**+4, brun kärrhök 0+1, sothöna 8+0, tofsvipa 10+0, enkelbeckasin 0+2, rödbena 0+3 och skogssnäppa 0+1. **Trehörningen SO** (Lohärad): kricka 1+0 och skogssnäppa 0+1. **Tullen** (Edebo): svarthakedopping 1+0, gräsand 1+2, sothöna 1+0, trana 0+1 och skogssnäppa 0+1. **Vadsjön** (Häverö): svarthakedopping 1+0, sångsvan **1**+0, kricka 0+2, gräsand 0+1, storskrake 1+0, skogssnäppa 0+2, rödbena 0+1, fiskmås **1**+0 och fisktärna **1**+0. **Vaxtunasjön NO** (Länna): snatterand 0+3, gräsand 0+4, knipa 1+0 och skogssnäppa 0+1. **Vängsjön SO** (Gottröra): tomt. **Värnberg** (Roslags-Bro): skäggdopping 0+2, sångsvan 1+0, snatterand 6+0, kricka 0+1, gräsand 0+1, vigg 4+1, knipa 3+3, sothöna 3+0, tofsvipa 0+3, rödbena 0+1 och fisktärna 0+1. **Östra Ledinge O** (Skederid): grågås 1+0, kanadagås **1**+0, gräsand 1+1, knipa 1+1, sothöna 0+1 och trana 0+1. **Östra Ledinge SO** (Skederid): svarthakedopping 4+2, sångsvan 1+0, grågås 3+0, kricka 2+0, gräsand 1+4, skedand 0+1, sothöna 4+0, trana 1+0, tofsvipa 0+8, rödbena 0+3 och fiskmås 0+5. **Östra Ledinge SV** (Skederid): smådopping 1+0, svarthakedopping 2+0 och knipa 0+1.